

Framsýningin í Keypmannahavn.

Tey, ið virka lutir til framsýningina í Keypmannahavn, verða hervið biðin um at hava teir lidnar, so teir kunnu vera okkum í hendi seinast 12. október.

Johanne Jensen. Maria Kamban. Steingr. Winther.
Poul Niclasen. C. Holm Isaksen. Marius Debos.
Andr. Ziska.

11 til 18 Aar. Det lærer absolut Foragt for det menneskelige Liv og har til Formaal at sprede Død, og dets Medlemmer skal bevise deres Overbevisning. Ægthed og Styrke ved at dræbe det størst mulige Antal Mennesker.

Studenten blev straks arresteret, og andre Arrestationer er forestaaende.

Udefra.

En Tunfisk lad gaa med det, men, en død Vædder i Garnet, det er dog for galt.

Den forsvundne Landrets-præsident.

Da en Fisker trak sine Net op i en Sø ca. 15 km Nord for Rheinsberg, fandt han Liget af Landrets-præsident Bombe, der har været savnet i flere Uger. Liget viste ikke Tegn paa ydre Vold, og Politiet formoder derfor, at han har taget sig selv af Dage.

Men derfor er det jo langt fra sikkert at det forholder sig saaledes.

Død af Tørst.

7 Mennesker er døde af Tørst, 35 engelske Mil fra Bluthie i Californien. En Forpagter Armenta, hans Hustru og 5 Børn forlød i deres Bil Bluthie for at tage til Seldom Heed paa et Par Dages Udflygt. Det var en kvældende Hede, og Uheldet vilde, at deres Bil gik i Stykker paa en aaben Slette, hvorfra der var milelangt til de nærmeste Skove. I flere Dage har de ulykkelige Mennesker tilbragt under Solens brændende Straaler, ventende paa Hjælp, og efter at de har tømt hver Draabe Vand af Bilsens Køler, er de efterhaanden døde af Tørst.

Kapitalophobning og Kapitaleksport.

AF KNUD KORST.

Før Krigen var Tyskland et kapital-eksporterende Land, hvis ledende Foretagender (f. Eks. Allgemeine Elektricitäts Gesellschaft) anlagde Fabriker og Transportlinjer mange-faldige Steder i Udlandet, og hvis førende Finanshuse ydede fremmede Stater Laan. Alt dette sank i Grus ved Verdenskrigen; men med den betydelige Kapitalopsamling, der nu foregaar i Tyskland, vil man maaske i en ikke fjern Fremtid ikke alene kunne vikse sig ud af Afhængighedsforholdet til Amerika, men endogsaa kunne genoptage den tidligere ekspansive Virksomhed med Kapitalanlæg i Udlandet.

Den tyske Kapitaldannelse anses almindeligvis for at være meget be-

tydelig; et stort tysk Finansinstitut anslaa saaledes denne Kapitaldannelse i 1927 — altsaa i ét Aar — til 7½ Milliard Mark (man sammenligner hermed de 12 Milliarder, Tyskland har laant i Udlandet i 4—5 Aar). »Deutsche Bank« fremhæver i en Aarsberetning, at Tyskland i det store og hele nærmer sig det Punkt, hvor Nationen kan finansiere sine egne Virksomheder gennem sin egen Kapitalopsamling, hvorimod de Midler, der kræves til Erhvervslivets Rationalisering endnu maa skaffes udefra.

Ledende tyske Foretagender er da ogsaa allerede nu ved at forberede Kapitaleksport til Udlandet som i gamle Dage; dette gælder f. Eks. Ber-

seminstet, A. B. G. og Siemens. For-vektsten har saaledes fornylig opret-
tet et Datterselskab i Svejs, et Fi-nansinstitut, hvorigennem Truelsen vil opvære i Udlandet. Ogsaa gennem sin Industrieksport anbringer Tysk-land store Summer i Udlandet (ikke mindst i Rusland og de nye Stater i Øst og Sydøst), idet Leverancerne i stor Udstrækning foregaar paa Kre-dit. Forøvrigt medvirkede ogsaa ty-ske Finanshuse ved den for ondtale rumanske Valutastabilisering.

Forøvrigt maa det siges at være en naturlig Proces for et højt industria-liseret Land at være kapialeksporte-rende, fordi det synes rimeligt, at Nationen med et højt udviklet Er-hvervsliv giver sig i Kast med den Op-gave at forene den erhvervsmæs-sige Udvikling dér, hvor Næringsli-vet endnu fungerer primitivt, og dette kan naturligvis kun ske ved Tilfø-rsel af Kapital.

Naar man vil tegne et Bids af Si-tuationen i Europa, falder det natu-r ligt særligt at fremhæve Tilstandene i Tyskland, fordi dette Land saa at sige er Riget i Midten i vor Verdens-del; og naar Tælen er om Kapitalop-samling, har Forholdene i Tyskland overordentlig stor Interesse, fordi netop dette Land har været udpum-pet for Kapital i et skæbnesvangert Omfang; saa naar Kapitalophobnin-gen i Tyskland er saa vidt fremskre-det, som det nu er Tilfældet, hvor meget mere fremskredet maa den da ikke være i lykkeligere stillede Læn-de som England, Frankrig, Holland, Svejs osv.

I England blev der saaledes udbudt ny Papirer (Aktier og Obligationer) til følgende Beløb: i 1926 253 Mill. Pund Sterling, 1927: 314 Mill. og 1928 362 Mill.; og disse Beløb andrager kun en Del af den samlede Kapital-opsamling i England; de omfatter f. Eks. ikke de Reserver, som Virksom-hederne selv opsamlar. England er naturligvis et kapialeksporterende Land; det samme gælder Frankrig, der f. Eks. spillede Hovedrollen ved Finansieringen af Rumæniens Valu-tastabilisering og derigennem vandt be-tydelig Indflydelse i dette Lands Øko-nomi; en tidligere Direktør i Banque de France er nu Finanskontrollør ved den rumænske Seddelbank. Og-saa Holland er kapialeksporterende; da saaledes Burmeister & Wain nylig udvidede sin Aktiekapital, blev de ny Aktier solgt i Amsterdam. —

Alt i alt er Forholdet altsaa det, at det industrialiserede Europa nu atter er inde i en Periode af Kapitalophob-n ing, ja allerede er inde paa at pla-cere en Del af denne Kapital i frem-mede Lande — og dette vil naturlig-vis igen sige, at Kapitalismen er i Færd med at folde sig ud i fuldt Flor.

Denne Forvandling i den økonomi-ske Situation er naturligvis i mange Henseender yderst betydningsfuld, ikke mindst for Arbejderpartiernes Stilling. Thi det vil jo sige, at det øko-nomiske Sammenbrud, som man fra forskellig Side havde ventet, efter al Sandsynlighed foreløbig vil udeblive, (der er naturligvis Muligheder for en ny Krig, men næppe for et Sammen-brud af rent økonomiske Grunde).

Men, naar der saaledes Aar for Aar ophobes saa enorme Kapitaler, vil de ikke de paagældende Mænd og Insti-tuter, der ophober disse Kapitaler, til-sidst drukne i deres eget Guld? Vil ikke de stadige Nyanlæg føre til syn-kende Kapitalrente og Profit, og til Vanskeligheder ved at skaffe Afsæt-ning for Produkterne fra disse Nyan-læg?

I denne Henseende behøver man næppe at nære altfor store Bekymrin-ger, selv om der naturligvis altid vil følge større eller mindre Kriser efter en Periode med stor Kapitalophob-n ing. Men i det store og hele er der mere end rigelig Plads i Verden for den Kapital, der skabes; thi en Del af Jordkloden, hvor der er Kapitalover-skud af Betydning, er meget lille i Sammenligning med den øvrige Ver-

den. Paa det ulyre Område, hvor Erhvervslivet er primitivt, bestaar der i Virkeligheden et uuaadelig in-
tent Behov for Kapitalanlæg af en-hver Art, saasom Landeveje, Jernbaner med tilhørende Materiel, Skibe, Fabriker, Maskiner, Bygninger, til-svarende Udstyr til Landbrugsbedrif-terne osv. Der er praktisk talt ube-grænset Tumbleplads for den ekspau-sive europæisk-amerikanske Kapita-lisme.

Tanken om kroniske Vanskelighe-der for Kapitalismen i sin Henseende indeholder derfor overordentlig me-gen Oveidrivelse. Alligevel er det godt at fastholde det Synspunkt, at Kapitalophobningen ogsaa kan være for voldsom; thi hvis Kriserne og Til-bageslagene efter en Udvikelse af Produktionsanlægene ikke ska blive for svære er det nødvendigt, at For-bruget af Varer beregnet paa direkte Konsum, følger nogenlunde med. Med andre Ord, naar Kapitalen fik Ten-dens til at ophobe sig i rigeligt Maal, er det gavnligt, at dette modvirkes gennem stigende Lønninger og gen-nem Beskæftigelse af Formuerne til For-del for Befolkningens almindelige Forbrug; vel er en rigelig Forøgelse af Kapitalanlægene nødvendig for at skaffe Befolkningerne en stadig for-øget Realindkomst; men hvis Resul-tatet hovedsagelig kun bliver en fort-sat Forøgelse af Kapitalanlægene og ikke en forøget Realindkomst for den store Del af Befolkningen, bliver Ud-viklingen jo helt meningsløs.

Knud Korst.

Lýsingar

VARNIST!

Keypið tær vørur, ið virkaðar verða í landinum, og eisini tygum hjálpa til at, Føroyingar gerast sjálvbjargnir.

SANDOYAR MARGARIN er føroyskt arbeiði fyri føroyskan pening.

Galvaniseraðar tak- og húsaklædningsplátur

keypast biligast frá Poul Hansens Heilsulu, Tórshavn.

Telefon 61. Telegramadresse VERITAS.

BROT UR SÖGU JAVNAÐARMANNA

71

haldsstjórnini til frama fyri ymis ljósfjandsk endamál. Fyri javnaðarflokkinn var úrslitið tað, at 1300 bókur og blóð vóru bannað og burturbeind, 332 arbeiðarafelag vóru avtikin, 900 manns vistir út av landinum, fleiri býir lýstir í kringsetuðu fyri stytri og longri tíð og 1500 manns domdir í fanga-hús í tilsaman 1000 ár; men til tross fyri alt hetta harðræði og alla hesa kúgan, vaks stemmutilið hjá arbeiðaraflokkinum val undan vali. Flokkurin mátti leingi geva út blóð síni í Sveits ella London og halda sínar stórfundir uttan fyri landamarkið. Hin dagliga agitátiónin mátti fara fram í loyndum, og smáfundir máttu haldast undir njónsaraumsjón ella á náttartíð í skotum og kjallarum. Tross alt hetta varð stemmutilið í 1890 1.127.000, ella ein fimtipartur av øllum veljaraflokki Tyskaland.

Javnaðarorðslan hevði nú, eins og í Týska-landi, vunnið sær heimariett víða hvar í londunum og var á heimligari grund vaksin til ta stødd, sum kapitalisman, hennara andstöða, noyddi hana til, eisini í Danmark var nú ein miðvist starvandi javnaðarflokkur, og í 1883 hovdu týskir javnaðar-menn sín meginfund (kongress) í Keypmannahavn.

Tá undantøkulógirnar fyri Tyskaland's arbeið-arafólk endaliga fullu burtur, 1890, kom javnaðar-flokkurin at starva undir friari og lagaligari korum, og ymissar áskoðanir, sum í neyðini ikki vóru komnar til orða, komu tá fram. Karl Kautsky, sum tá var vörðin ein undangongumadrur, orðfældi hina nýggju stevnuskrá flokksins, og hon var sam-tykt í Erfurt 1891. Hendan Erfurtarstevnuskráin var seinni mynsturstevnuskrá fyri jarnaðarflokkar í øðrum londum.

Sum oddamenn fyri teim nýggju áskoðanum,

72

ið nú brutust innanfyri javnaðarflokkinn, stóðu Bernstein øðrumegin og Kautsky og Bebel hinu-megin. Bernstein ávisti, at framleiðslumiddlarnir ikki flokkaðu seg so bráðdliga saman á fáar ríkmanna-

hendur, sum t. d. Karl Marx hevði boðað frá, serliga vísti hetta seg at vera tilfelli í jarðabrúk-inum, har smærri og meðalstórar drifir sýntust at standa seg best. Tessvegna mældi Bernstein til, at javnaðarflokkurin ikki longur skuldi forá eina

73

agitátión fyri fjarum hugsjónum í tóman heim, men heldur royna at vinna fram við endurbótan av lóggávuini á javnaðarmannaleið til frama fyri arbeiðarin og tey fáateku í mannafelaginum. Kautsky og Bebel hildu haraftur ímóti fast við at ganga leiðina, Marx hevði víst á: Við agitátión at virka kollveltandi uppá mannahugan, so at javnaðarmenn komu at kenna seg sum tann flokkur, ið framtíð-ina átti, og sum bert skuldi standa reiðubúgvín at taka stjórnina í sína hond, tá hitt kapitalistiska sam-felagið var vaksið út um síni egnu evni og var lætt at velta um koll.

At Kautsky og Bebel's áskoðan var við yvir-lutan, kom ivaleyst nógv av tí, at hitt týska ríkis-stýrslagið var so háttlað, at fólkíð, til tross fyri allan almennan valrætt og stórt stemmutil, so nær sum onga ávirkan fekk á lóggávuina. Hin síðsta avgerðin lá, enn sum áður, í hondunum á keisara-og junkaraflokkunum. So nær sum øll megí javnaðarflokksins mátti tí vendast ímóti tí endamáli, sum var at broyta Tyskaland's ódemokratiska stjórnarlag; men tað var vónleyst at herja á hendan fasta múr. Hann kundi ikki falla, fyrr enn ein storri vannlukka var hend. Í 1912 taldi javnaðar-flokkurin í Tyskalandi 4.239.000 stemmur ella 30% av landsins samanlagda veljarahópi, og tó var hann máttleysur í ávirkan á landastjórnina.